

Kvalitativ evaluering af borgersamling i Greve Kommune

&#

Evalueringen er udført af Analyse & Tal for professor i Statskundskab, Lars Tønder, som en forundersøgelse ved VELUX FONDEN.

August 2022

Indhold

Introduktion	3
• Undersøgelsens formål	4
• Fremgangsmåde & metode	5
Analyse	6
• Borgernes oplevelse	7
• Kommunens oplevelse	14
Afrunding	19
• Konklusion	20
• anbefalinger	22

Introduktion

Undersøgelsens formål

Greve Kommune afholdt i vinteren og foråret 2022 en klimaborgersamling. Her blev 36 borgere inviteret til at give input til kommunens klimahandlingsplan og udforme konkrete anbefalinger til, hvordan kommunen i samarbejde med det lokale civilsamfund og erhvervsliv skulle omstille sig til at blive en CO2-neutral kommune.

I denne evaluering undersøger vi, hvad borgersamlingen betød for kommunen og borgerne i Greve. Hvad var oplevelsen af at være med? Og hvordan oplevede kommunen at få input fra borgerne i et demokratisk deliberativt format, som de ikke før havde prøvet kræfter med? Især er vi optaget af, hvilke ændringer borgersamlingen har ført med sig. Både for den enkelte deltager, og for kommunen. I hvilket omfang har borgersamlingen rykket ved de deltagende borgeres viden, adfærd og engagement i den grønne omstilling? Og hvordan har borgersamlingen påvirket administration og byråd i Greve Kommune?

Formålet med evalueringen er at få en dybere forståelse af, hvad det giver borgere og kommune at gennemføre en borgersamling. Det er hensigten, at evalueringens resultater vil kunne bruges af andre kommuner, der vil nedsætte borgersamlinger – især på klimaområdet.

Derfor har vi afslutningsvis samlet nogle konkrete anbefalinger fra borgere og administration i Greve Kommune.

Fremgangsmåde & metode

Nærværende evaluering er gennemført som en forundersøgelse for VELUX FONDEN. Gennem fem kvalitative interviews har vi søgt at få en dybere forståelse af, hvad det giver borgere og kommune at gennemføre en borgersamling.

Vi har talt med tre af de borgere, der deltog i Greve Kommunes klimaborgersamling og to embedsfolk fra forvaltningen i Greve Kommune. Borgerne er udvalgt, så de repræsenterer forskellige alderssegmenter i borgersamlingen. Vi har talt med en ung fyr under 25 år, en mand mellem 43 og 59 år, og en kvinde over 60 år. Vi har interviewet de tre borgere fra borgersamlingen over telefon i slutningen af juni 2022.

I forvaltningen har vi interviewet direktøren for teknik og miljø, Jakob Thune, som har det overordnede ansvar for det arbejdsområde, som borgersamlingen gav input til, nemlig klima. Derudover har vi interviewet kommunens klimakoordinator, Julie Torsbjerg Lyng, som er den person i forvaltningen, der var tættest på borgersamlingens arbejdsproces.

Interviewene med borgerne er foregået over telefon, mens Thune og Lyng er blevet interviewet over Teams.

Der er en del citater i rapporten. Disse er gennemskrevet og i nogle tilfælde meningskondenseret, idet vi i det talte sprog ofte taler ud ad sidespor, springer ord over og laver indskudte sætninger, som gør det svært at læse på skrift.

Vi nævner ikke borgerne ved navn i undersøgelsen, men de to personer i forvaltningen er meget let identificerbare, og derfor er de ikke anonyme.

Det skal i øvrigt nævnes, at Analyse & Tal inden denne undersøgelse har gennemført en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse af borgersamlingen i Greve Kommune. Spørgeskemaundersøgelsen har været brugt til at informere interviewrammen, og vi trækker også på nogle af resultaterne i undersøgelsen her.

2

2

2

2

Analyse
– *borgerne*

En meget positiv oplevelse

”På det personlige plan blev jeg bekendt med en masse fakta og mødte en masse gode folk, der arbejder med klima. Man bliver aldrig dummere af at høre noget nyt og høre på kloge mennesker.”

”Det var dejligt at blive taget seriøst som en borgersamling. Jeg kan faktisk ikke komme i tanke om noget, der var negativt ved det. For der er ikke noget negativt ved at blive inddraget som borger og spurgt til råds. Det var udelukkende en ren positiv oplevelse.”

”I starten var jeg forsigtigt afventende og tænkte: Hvad er det egentlig, jeg har sagt ja til? Har jeg overhovedet noget at bidrage med? Men jeg oplevede det utrolig positivt. Den viden, vi fik. Oplæggene og foredragsholderne. Den trygge stemning i gruppen, hvor man kunne åbne op for sine tanker. Respekten for andre. Det var en gruppe fuld af fornuftige mennesker.”

”Det var megafedt. Vi var egentlig bare almindelige borgere. Og så blev vi hevet ind til at komme med anbefalinger i en så vigtig sag.”

De tre borgere, vi har interviewet, siger alle, at det har været en meget positiv oplevelse for dem at deltage i Greve Kommunes borgersamling. Særligt oplevelsen af at *”blive taget seriøst som borger”*, og at de som helt almindelige borgere kunne bidrage til et så vigtigt emne fremhæves som noget positivt. Som en af deltagerne siger, så kan han ikke komme i tanke om noget negativt ved det, for *”der er ikke noget negativt ved at blive inddraget som borger og spurgt til råds. Det var udelukkende en ren positiv oplevelse.”*

Foruden oplevelse af at blive taget seriøst som borger, fremhæver flere af informanterne også, at de fik en stor viden om klima. Den fakta og viden, de kunne tage med sig fra borgersamlingen, var et personligt udbytte for dem.

Den kvantitative spørgeskemaundersøgelse viser også, at langt de fleste deltagere har haft en meget god oplevelse ved at deltage i borgersamlingen. 87 pct. af deltagerne svarer, at borgersamlingen i høj eller meget høj grad har været en god oplevelse.

Forskellige, men med fælles værdigrundlag

”Det overraskede mig, at vi i vid udstrækning havde det samme værdigrundlag, på trods af at vi var så forskellige. Men vi har selvfølgelig alle sammen meldt os til at være frivillige i borgersamlingen.”

”Jeg blev lidt overrasket over, hvor mange der var, og hvor forskellige folk var. Der var så mange fra forskellige aldersgrupper. Jeg kan ikke komme i tanke om nogen andre situationer, hvor man arbejder så meget på tværs af alder. Men selvom vi var forskellige, så fik vi lavet nogle gode anbefalinger, synes jeg, som også var ret kreative.”

”Vi var jo egentlig bare en gruppe almindelige borgere, der interesserede os for klima. Det var superfedt at se, hvordan alle kom hver deres input. Én var tømrer, en var ingeniør – de kom med hver sin viden. Vi var alle sammen en gruppe borgere, der interesserede os for vores kommune.”

De informanter, vi har talt med, bemærker alle, at der var mange forskellige mennesker med forskellig alder, beskæftigelse og holdninger til stede i borgersamlingen. Deltagerne i borgersamlingen var blevet udtrukket ved lodtrækning, hvor det blev sikret, at samlingen var repræsentativ for kommunen. Denne metode skal netop sikre en forskellighed blandt deltagerne. Men trods forskelligheden, så oplevede informanterne, at borgersamlingens medlemmer havde et fælles værdigrundlag. De var alle borgere, der gik op i klima, og som interesserede sig for deres kommune.

”Vi var jo egentlig bare en gruppe almindelige borgere, der interesserede os for klima,” som en ung fyr siger, “Det var superfedt at se, hvordan alle kom hver deres input. Én var tømrer, en var ingeniør – de kom med hver sin viden. Vi var alle sammen en gruppe borgere, der interesserede os for vores kommune.”

I interviewene er der en vis stolthed at spore over, at det lykkedes så godt for denne gruppe af relativt forskellige mennesker at lande en række konkrete anbefalinger om kommunens klimahåndtering.

“Den viden var en øjenåbner”

“Jeg har fået en hel del mere viden. Og bredere viden – om mange flere områder.”

“Jeg er blevet meget mere opmærksom på rigtig mange dele af hverdagen. De steder, hvor jeg ikke selv kan gøre noget anderledes, tænker jeg: Hvorfor er der ikke nogen, der opfinder noget, der er smartere? Hvorfor er der for eksempel ikke nogen, der laver noget, der kan komprimere plastikaffald? Jeg oplever, at jeg er blevet opmærksom på langt flere ting og har fået lyst til at skubbe til andre og sige: Hvordan kan vi gå videre med det her? Kan vi gøre noget?”

“Jeg har helt klart lært en masse og er 100 pct. mere opmærksom på, hvordan tingene fungerer. Jeg kunne for eksempel fyre en masse ting af til klimaforbud i skolen. Og også i mit privatliv, oplever jeg, at jeg er mere engageret, når samtalen kommer til klima.”

“De første gange var der en masse information, og jeg nåede at skrive en hel notesbog fuld. Jeg vidste ikke noget i forvejen. Så for mig var det et kæmpe spring.”

Øget viden og engagement i klimasagen

At borgersamlingen har givet deltagerne en større viden om klima, understreges i alle vores interviews. Til borgersamlingen var der forskellige eksterne ekspertoplæg, og det store vidensinput beskrives af deltagerne som *“en øjenåbner”* og *“et kæmpe spring”*.

De tre borgersamlingsdeltagere, vi har interviewet, fortæller samstemmigt, at den nye viden har haft betydning for deres engagement i klimaspørgsmål. Som en siger: *“De steder, hvor jeg ikke selv kan gøre noget anderledes, tænker jeg: Hvorfor er der ikke nogen, der opfinder noget, der er smartere? Hvorfor er der for eksempel ikke nogen, der laver noget, der kan komprimere plastikaffald? Jeg oplever, at jeg er blevet opmærksom på langt flere ting og har fået lyst til at skubbe til andre og sige: Hvordan kan vi gå videre med det her? Kan vi gøre noget?”*

Det stigende engagement veksles også til konkret adfærd, som vi skal se på næste side, for når man har en bestemt viden, er man også forpligtet til at handle på den, som en af deltagerne siger.

”Som borger er jeg blevet mere bevidst om genbrug. Min opvaskemaskine gik i stykker for nylig, og nu ved jeg jo, hvad det koster i CO2-udledning at producere en ny maskine. Så jeg valgte at få min repareret. Jeg tænkte klima før økonomi. Det havde jeg sikkert ikke gjort før borgersamlingen. Jeg føler mig forpligtet til at forfølge den viden, jeg har fået i borgersamlingen.”

”Resten af familien er også blevet påvirket af de her temadage. Vi spiser mere klimavenligt i dag, drosler ned på kød og op på grøntsager. Vi dyrker også egne grøntsager i større dele af haven og har lavet vildbede, hvor græsset får lov at gro. Man må jo prøve i det små, og hvis mange gør det, kan det gøre en enorm forskel.”

”Jeg blev valgt ind i bestyrelsen i Ældresagen i marts, og der har jeg sat det på dagsordenen, at vi skal være en grøn forening i Greve. Vi er blevet grøn en ældresag. Og for mig er det vigtigt, at det ikke bliver ved ordene – der skal handling til. Vi skal for eksempel lave reparationscafé og formidle viden om kost.”

”Borgersamlingen har givet mig større mod på at deltage i diskussioner om klima. Jeg er blevet fortaler. Man kan vel sige, at vi er blevet 36 ambassadører.”

Mere genbrug, flere grøntsager

To informanter peger på helt konkrete eksempler på, hvordan borgersamlingen har fået dem til at ændre adfærd. De er blevet mere klimabevidste, har fået en større viden om klima-, natur- og ressourceforhold, og det smitter af på deres adfærd. En kvinde fortæller, at hun valgte at få sin opvaskemaskine repareret frem for at købe en ny: *”Jeg tænkte klima før økonomi”*. Hun er desuden blevet aktiv i Ældresagen og har skubbet på for, at Ældresagen skal være grøn og lave reparationscafé og kostformidling. Hendes deltagelse i borgersamlingen har gjort hende til en slags klimaambassadør. *”Man kan vel sige, at vi er blevet 36 ambassadører,”* siger hun.

En anden fortæller om, at hele familien er begyndt at spise mere grønt; at de i stigende omfang gror egne grøntsager og giver plads til biodiversiteten med vildbede i haven.

Der er også en fyr, der svarer, at han ikke gør noget anderledes i sin hverdag efter borgersamlingen. *”Men jeg tænker mere over klimaspørgsmål,”* siger han: *”Hvor får vi egentlig vores el og varme fra? Hvorfor har vi ikke vedvarende energi?”*

En god, deliberativ proces

”Vi havde et klart mål, og der var nogle dygtige folk, som hjalp processen frem. Jeg har ikke nogen erfaring med, hvordan man gør sådan noget her. Så det var godt, at der var nogen til at lede os på vej – men med vores egne ideer.”

”Jeg var ikke enig i alt. Men jeg vælger mine kampe med omhu. Hvis jeg kan se, at andre har tunge og bedre argumenter, så er det OK for mig at give køb på de ting, der betyder mindre for mig. Jeg oplevede, at de ting, der betyder meget for mig, gik min vej.”

”Der var plads til uenighed på en meget anerkendende måde, synes jeg. Vi behøver ikke være enige om alt, men vi må finde ud af, hvad vi kan enes om og gå videre med det. Alle i borgersamlingen tog det seriøst, og det smittede af på arbejdet.”

”Måden, vi var uenige, var udtryk for en demokratisk proces, synes jeg. Der var en forståelse af, at man trumfer ikke. Man bliver ikke sur. Vi mennesker er forskellige, og vi må prøve at finde konsensus.”

Alle vores interviewpersoner roser den deliberative proces, som gjorde, at 36 forskellige borgere lykkedes med at nå frem til en række konkrete politiske anbefalinger. De fortæller, at borgersamlingens facilitatorer kridtede spillereglerne op fra starten, og at disse spilleregler i høj grad blev efterlevet igennem processen. Man skulle tage sig tid til at lytte, holde en god tone og give plads til uenighed. *”Der var plads til uenighed på en meget anerkendende måde, synes jeg. Vi behøver ikke være enige om alt, men vi må finde ud af, hvad vi kan enes om og gå videre med det,”* siger en af deltagerne.

I alle interviewene udviser informanterne stor respekt for den demokratiske, deliberative proces, som handler om samtale, lytning og kompromisser. Én beskriver, at det var OK at give sig på nogle spørgsmål, hvor andre havde gode argumenter, og at hun valgte sine kampe med omhu.

Til trods for uenighederne havde alle de informanter, vi interviewede, en oplevelse af, at deres stemme blev hørt i borgersamlingen.

Politikerne lyttede til OS

”Jeg var spændt på, hvordan politikerne ville tage imod det. Jeg havde da forventet, at de ville tage pænt imod det, men de blev mere glade, end jeg havde forestillet mig.”

”Politikerne tog rigtig positivt imod vores arbejde. De var meget lydhøre. Flere gav udtryk for, at de var imponerede over, at vi var nået så langt på så kort tid.”

”Det gav et kæmpe boost, at der var mange politikere, der dukkede op. Det, at man så, at de var der. De støttede op. Det virkede som om, at de oprigtigt synes, at borgersamlingen var en god idé. Det var ikke bare noget, de gjorde af pligt. Det betød noget for dem.”

”Det er tydeligt, at vores arbejde har vækket nogle tanker hos byrådet. Jeg er sikker på, at det her betyder noget for byrådet. Selvom de ikke følger anbefalingerne 100 pct., så er der helt sikkert noget af det, de vil tage videre og lade sig inspirere af.”

”Jeg tror, politikerne vil lytte intenst til vores anbefalinger og følge det der, hvor det kan lade sig gøre. Det betyder noget, at de har borgerne bag sig.”

For alle tre informanter betød det noget, at byrådets politikere dukkede op og modtog borgersamlingens arbejde. Som én siger: *”Det gav et kæmpe boost, at der var mange politikere, der dukkede op. Det, at man så, at de var der. At de støttede op. Det virkede som om, at de virkelig syntes, at borgersamlingen var en god idé. Det var ikke bare noget, de gjorde. Det betød noget for dem.”*

Vores informanter fortæller, at politikerne virkede lydhøre og oprigtigt interesserede i borgersamlingens arbejde, og der er en stor tro på, at byrådet vil tage borgersamlingens arbejde videre. Samtidig er der også en forståelse af, at anbefalingerne formentlig ikke vil blive fulgt til punkt og prikke, fordi det skal passe ind i den politiske proces og de eksisterende budgetter og rammer. Men *”jeg tror, politikerne vil lytte intenst til vores anbefalinger og følge det der, hvor det kan lade sig gøre,”* siger en af vores informanter. *”Det betyder noget, at de har borgerne bag sig.”*

”Jeg var engang til et borgermøde i Ringsted, og det sagde mig intet. I borgersamlingen blev vi eksperter, vi fik stor viden om emnet. Der var tyngde bag de forslag, vi kom med. Det betød noget, at vi fik tid til at fordybe os – mere end politikerne har tid til. På den måde kunne vi hjælpe politikerne med at komme dybt ned i et emne. Ofte bliver det eksperter, der bliver inddraget og kommer til at bestemme, men i borgersamlingen var det borgerne selv.”

”Jeg har aldrig været til et borgermøde. Borgersamlingen er det mest demokratidrevne, jeg har lavet. Jeg var nok ikke mødt op, hvis kommunen havde inviteret til borgermøde om klimahandlingsplanen. Lodtrækningen gjorde, at jeg følte mig heldig. Det gav en større følelse af ansvar at spørgsmålet var åbent, og at vi var med fra starten.”

”Jeg har også deltaget på borgermøder. Når man har muligheden for at påvirke, så skal man også gribe den, synes jeg. Ellers kan man ikke brokke sig bagefter. Men borgersamlingen var meget anderledes end et borgermøde. Jeg følte mig inddraget – og ikke bare hørt.”

”Jeg synes, det er en super fed idé at lytte til borgere på den her måde. Man gav os muligheden for at lavet noget gennemarbejdet og komme med reelle forslag. Man føler, man gjorde noget for sine medborgere.”

Demokratisk potentiale: Reel borgerinddragelse

Der er i interviewene stor ros til borgersamling som en demokratisk metode. Det kan noget andet og mere end almindelige borgermøder. Som en af informanterne fremhæver, så er der stor forskel på at blive reelt *inddraget* i politikudvikling, som borgersamlingen giver mulighed for, og bare at blive *hørt*, som man gør til et borgermøde. Vores informanter peger også på, at tiden var en vigtig dimension. Den gjorde, at borgersamlingen kunne komme dybt ned i stoffet og blive eksperter på et emne: *”Der var tyngde bag de forslag, vi kom med. Det betød noget, at vi fik tid til at fordybe os – mere end politikerne har tid til. På den måde kunne vi hjælpe politikerne med at komme dybt ned i et emne.”*

Der er i interviewene en stor forståelse af, at borgersamlinger er et kostbart redskab for en kommune, så det skal ikke nedsættes om alt muligt. Men det er også et stærkt redskab: *”Jeg synes, det er en super fed idé at lytte til borgere på den her måde. Man gav os muligheden for at lavet noget gennemarbejdet og komme med reelle forslag. Man føler, man gjorde noget for sine medborgere.”*

2

2

2

2

Analyse
– *forvaltningen*

Over al forventning

“Borgersamlingen har været en stor gevinst for Greve. Det gik over al forventning. Jeg oplevede, at vi fik inddraget borgerne på en helt anden måde, end vi har prøvet før. De kom på banen med ideer og tanker, og de tog ansvaret på sig.”

“Jeg havde forventet, at de ville komme med en masse anbefalinger om, hvad kommunen skulle gøre anderledes. Men de kom med en meget nuanceret vifte af anbefalinger – både til kommune, borgere og virksomheder.”

“Jeg oplever, at borgersamlingen har haft en stor vægt for politikerne. Politikerne er valgt af borgerne og er meget interesseret i, hvad borgerne har at sige. Og det betød noget, at borgerne i borgersamlingen havde gennemgået et oplysningsprogram og kom med gennemarbejdede anbefalinger. Det giver noget helt andet at spørge borgerne på denne måde end at spørge sin forvaltning til råds.”

“Det overraskede mig, at borgerne var så villige til at lægge så mange timer i weekender og på hverdagsaftener. Og flere af dem ønskede sig ovenikøbet længere tid, da de blev spurgt i den efterfølgende evaluering.”

Fra forvaltningens side er meldingen klar: Borgersamlingen har været en stor gevinst for Greve Kommune. Som direktør for teknik og miljø, Jakob Thune, siger, så gik det *“over al forventning. Jeg oplevede, at vi fik inddraget borgerne på en helt anden måde, end vi har prøvet før. De kom på banen med ideer og tanker, og de tog ansvaret på sig.”*

Han oplevede, at borgerne tog opgaven og ansvaret på sig og kom med en nuanceret vifte af anbefalinger, der i modsætning til de gængse borgermøder ikke kun var rettet mod kommunen, men også civilsamfund og erhvervsliv.

Klimakoordinator Julie Torsbjerg Lyng, som var den medarbejder, der var tættest på borgersamlingens arbejde, oplevede også, at borgersamlingen var en succes, og at den har haft en stor betydning for politikerne. *“Det giver noget helt andet at spørge borgerne på denne måde end at spørge sin forvaltning til råds.”* Hun var desuden overrasket over, at borgerne var så villige til at lægge mange frivillige timer, både aftener og weekender, og at flere endda ønskede, at borgersamlingen havde varet længere tid.

Direkte aftryk

“Politikerne rykkede så hurtigt på det. De tog ting derfra, før vi som administration kunne nå at indarbejde det. For eksempel er byrådets vision om at blive en bæredygtig kommune blevet navngivet med en formulering fra en af borgersamlingens anbefalinger: ‘Naturligvis Greve’. Og i det første fagudvalgsmøde i teknik- og miljøudvalget, som lå lige efter borgersamlingens afslutning, ville politikerne straks have ideerne med ind, så de kunne indarbejde det i affaldsplanen med det samme.”

“Anbefalingerne kommer til at indgå i det puslespil af forslag til indsatser i klimahandlingsplanen. Nogle elementer passer til allerede eksisterende planer som affaldsplanen og varmeplanen. Men borgersamlingens arbejde har også givet anledning til at overveje, om vi skal lave nye planer. Skal vi måske have en biodiversitetsstrategi?”

“Vi er en kommune, som ikke har været så fremme i skoene på klimaområdet. Borgersamlingen har påvirket politikerne til at gå mere op i klima. Nu har man besluttet, at man vil gøre noget ved det, og man har fået øjnene op, politisk og administrativt, for, at det er en vigtig dagsorden, som borgerne er optagede af. Det har skubbet på kommunens fokus og givet os et stærkere fokus på klima.”

Borgersamlingens arbejde har sat et meget direkte aftryk på kommunen. Det fortæller både Julie Torsbjerg Lyng og Jakob Thune. Borgersamlingen har i høj grad skubbet klimadagsordenen frem i Greve Kommune. *“Vi er en kommune, som ikke har været så fremme i skoene på klimaområdet. Borgersamlingen har påvirket politikerne til at gå mere op i klima. Nu har man besluttet, at man vil gøre noget ved det,”* siger Thune. Han bemærker samtidig, at det måske var en fordel, at borgersamlingen arbejdede med et emne, som stod relativt åbent. Klimaspørgsmål havde ikke fyldt så meget i byrådet, og det var således ikke et område med mange faste politiske holdninger.

Som faglig medarbejder oplevede Lyng også, at borgersamlingen allerede har sat et klart politisk aftryk, selvom anbefalingerne først er ved at blive bearbejdet af administrationen. Hun bemærker bl.a., at borgmesteren udtaler sig mere ambitiøst på klimaområdet, og i administrationen nåede de dårligt at få de færdige anbefalinger i hænderne, før politikerne efterspurgte dem. Lyng fortæller, at borgersamlingens anbefalinger kommer til at indgå som input til forskellige kommunale planer, og det er meget muligt, at borgersamlingens arbejde også vil føre nye strategier med sig.

Lidt angstprovokerende at slippe tøjlerne

”Til kick off tror jeg, at politikerne var lidt nervøse for, hvad de nu ville foreslå. Tænk, hvis de kommer med helt urealistiske krav.”

”Nogle af fagfolkene var måske lidt skeptiske, før vi gik i gang: Åh nej, hvad kommer der nu ud af det? Bliver det helt ustyrligt? Men det blev det jo overhovedet ikke.”

”Som faglig medarbejder ved man, at der skal mange indsatser og hensyn til for at lave en klimaplan. Man kan ikke bare sige: Transport kan vi ikke gøre noget ved. Så jeg havde da nogle søvnløse nætter op til borgersamlingen, for hvad nu hvis de ville frede områder, der var helt essentielle for at nå klimamål? Så ville det blive op ad bakke for politikerne efterfølgende at skulle træffe beslutninger i modvind. Eller hvad nu hvis borgerne kom frem til noget, der ikke var ambitiøst nok? Men anbefalinger blev meget ambitiøse, og der var ikke nogen fredede områder.”

At invitere borgerne ind til at udforme konkrete politiske anbefalinger, er en ny og anderledes måde at arbejde på i den kommunale forvaltning. Det var derfor heller ikke uden skepsis og søvnløse nætter, at administrationen kastede sig ud i at slippe tøjlerne og lade borgerne sætte retningen.

”Som faglig medarbejder ved man, at der skal mange indsatser og hensyn til for at lave en klimaplan. Man kan ikke bare sige: Transport kan vi ikke gøre noget ved. Så jeg havde da nogle søvnløse nætter op til borgersamlingen, for hvad nu hvis de ville frede områder, der var helt essentielle for at nå klimamål? Så ville det blive op ad bakke for politikerne efterfølgende at skulle træffe beslutninger i modvind,” siger Lyngø, som også sporede lidt nervøsitet hos politikerne: ”Tænk, hvis de kommer med helt urealistiske krav.”

Men borgersamlingens anbefalinger endte ikke med at blive ustyrlige eller uambitiøse. Administrationen skal nu tygge anbefalingerne igennem og bl.a. sikre, at de overholder lovgivningen, fortæller Lyngø, så de kan tages videre i de politiske beslutningsprocesser.

Meningsfuld borgerinddragelse

”Sat på spidsen, så er det altid de samme 10 sure borgere, der møder op til borgermøder med indstillingen: ”Nu må kommunen da også gøre noget!” Alle skyder på kommunen. Men til borgersamlingen var borgerne helt anderledes konstruktive. De tog ansvaret på sig og gav udtryk for, at man også har et ansvar som borger.”

”Det er en virkelig anderledes måde at inddrage borgerne på, hvor man får ansvarliggjort borgere og får en mere nuanceret debat mellem borgerne. I borgersamlingen er det ikke kun borger mod kommune. Her er borgerne fælles om at løse problemer på kommunens vegne. Som kommune står vi i højere grad på samme hold som borgerne, end vi gør til borgermøderne.”

”På borgermøderne får man de umiddelbare svar fra maven, og så går man hjem med en planche fuld af gule post-its, som man skal prøve at tyde dagen efter. Det er noget helt andet med borgersamlingen. Den kom med grundige, uddybede anbefalinger.”

”Det er helt klart min opfattelse, at politikerne synes, det har været en positiv og konstruktiv oplevelse. Borgermøder kan være meget konfliktplagede. I borgersamlingen var der derimod en stor, konstruktiv arbejdsomhed. Jeg tror, det var sjovt og rart for politikerne at invitere til dialog og modtage anbefalinger. Deltagerne i borgersamlingen var godt klædt på til at tage diskussionen om forskellige anbefalinger. Og de var udmærket klar over, at politikerne også har andre hensyn, når de skal udforme den konkrete politik.”

I Greve Kommunes forvaltning oplever man, at borgersamlingen har været en anderledes, positiv oplevelse sammenlignet med de borgermøder, som man har praksis for at holde. Som direktør Thune siger: *”Sat på spidsen, så er det altid de samme 10 sure borgere, der møder op til borgermøder med indstillingen: ”Nu må kommunen da også gøre noget!” Alle skyder på kommunen. Men til borgersamlingen var borgerne helt anderledes konstruktive. De tog ansvaret på sig og gav udtryk for, at man også har et ansvar som borger.”* Frem for at det er borgere mod kommunen, som det ofte opleves til borgermøderne, så er borgere og kommune i højere grad på samme hold i borgersamlingen. Her skal man finde løsninger på en fælles udfordring.

Også for politikerne var borgersamlingen en anderledes konstruktiv oplevelse end de ofte konfliktplagede borgermøder, mener Lyngø. Det gjorde især en forskel, at borgersamlingen havde haft tid til at arbejde med klimaområdet. Borgerne var derfor godt klædt på til at indgå i en politisk diskussion om anbefalingerne og udviste forståelse for, at der er mange hensyn i udformningen af politik.

3

3

3

3

Afrunding
– *Konklusion og
anbefalinger*

Konklusion

Den overordnede konklusion på baggrund af de fem interviews i denne undersøgelse er, at Greve Kommunes klimaborgersamling har været en succes for både borgere og kommune. Borgersamlinger er i dansk kontekst et relativt nyt demokratisk redskab, og i Greve Kommune er oplevelsen, at de kan noget andet og mere end de ofte konfliktprægede borgermøder, der er praksis for at afholde i kommunen.

Fra borgernes perspektiv gør det en forskel, at de inviteres ind i et rum, hvor arbejdsspørgsmålet stilles åbent. Borgerne er med fra start; de får tid og ressourcer til at dykke grundigt ned i et emne, og de oplever at have reel mulighed for at påvirke den efterfølgende politik. Det står i kontrast til de borgermøder, hvor kommunen allerede har en færdig plan på tegnebrættet. Som en af deltagerne i borgersamlingen siger i evalueringen, så er der forskel på at blive "inddraget" og bare at blive "hørt".

Fra kommunens perspektiv er borgersamlingen også en mere meningsfuld form for borgerinddragelse. Hvor borgermøder ofte er præget af konflikt og af, at de samme 10 sure borgere dukker op og skyder på kommunen, så har borgersamlingen været udtryk for en mere konstruktiv og nuanceret form for borgerinddragelse, hvor borgerne har taget ansvaret på sig. Oplevelsen er, at borgere og kommune i højere grad har været "på samme hold" om at skulle løse nogle udfordringer end til borgermøderne, hvor det er borgere imod kommunen.

Hvor Greve Kommune tidligere har oplevet, at borgerinddragelse har været svært og tungt, og at der ikke er kommet ret meget positivt ud af det, så har borgersamlingen rykket ved klimadagsordenen på rådhuset. Det sidste punktum i anbefalingerne var dårligt sat, før politikerne efterspurgte dem, og både borgere og forvaltning oplever, at politikerne har taget borgersamlingens arbejde til sig.

Konklusion – fortsat

I denne undersøgelse har vi især været optaget af, hvilke ændringer borgersamlingen har ført med sig. Både for den enkelte deltager og for kommunen.

Ud fra interviewene er det tydeligt, at Greves klimaborgersamling har påvirket både kommunen og de borgere, vi har talt med.

Kommunen har efter borgersamlingen fået et stærkere fokus på klima, og det bemærkes, at borgmesteren kommer med mere ambitiøse udtalelser end før. Blækket var dårligt tørt, før politikerne efterspurgte borgersamlingens anbefalinger, så de straks kunne få det ind i de politiske områder, de arbejder med. I dag er administrationen i gang med at tygge anbefalingerne igennem, sikre at de overholder lovgivningen og finde ud af, hvor de forskellige anbefalinger passer ind i de politiske handleplaner. Anbefalingerne vil måske også kaste nye planer og strategier af sig.

Samtidig oplever de borgere, vi har talt med, at borgersamlingen har påvirket dem personligt. De har fået en masse ny viden om klima, og de tænker mere over klimaspørgsmål i deres hverdag. Nogle af dem oplever, at de har ændret adfærd og fx prioriterer at reparere i stedet for at købe nyt, spiser mere grøn eller har fået mere mod på at deltage i diskussioner om klima.

De har desuden haft en god oplevelse med borgerinddragelse og føler, at politikerne har lyttet til dem, og at de har gjort en indsats for deres medborgere.

Erfaringen fra Greve Kommune er altså, at borgersamling som demokratisk redskab er en mere meningsfuld metode for borgerinddragelse, end de borgermøder man plejer at holde. Det er imidlertid også en markant dyrere og mere ressourcekrævende metode, og kommunen kommer ikke til at nedsætte borgersamlinger om hvad som helst. Borgersamlinger vurderes især at være brugbar, hvor man har et politikområde, som skal udvikles.

Anbefalinger

Der er i interviewene til denne evaluering ikke blevet sagt noget direkte negativt om borgersamlingen. De kommentarer til forbedringer eller opmærksomhedspunkter, som er blevet nævnt, er samlet her i en række anbefalinger til andre kommuner, som ønsker at gennemføre en borgersamling:

- **Der skal være et behov og et klart ønske om at lytte**

Det er vigtigt, at der fra kommunens side er et oprigtigt behov for at få udviklet et politikområde, og et oprigtigt ønske om at få borgerne på banen og lytte til dem. Hvis man ikke går helhjertet ind i det, risikerer borgersamlingen at blive en "skinproces". Borgersamlinger er ikke en billig og hurtig øvelse. Det kræver meget tid, penge og ressourcer fra kommunens side at gennemføre en borgersamling. Derfor skal man kun nedsætte en borgersamling, hvis man har et klart formål med den og et klart ønske om at lytte, inddrage og udvikle.

- **Vælg et emne, som politikerne er åbne overfor at få input til**

Det kan være en fordel at vælge et emne, som står relativt åbent. I Greve var det en fordel, at klimaområdet ikke havde været så højt på dagsordenen forud for borgersamlingen. Det betød, at hele byrådet var åbne for at høre, hvad borgerne kom med, og at byrådspolitikerne ikke havde en masse faste holdninger på forhånd.

Der kan dog også være en idé i at tage et område, hvor man i mange år har forsøgt at finde en løsning, men hvor man er kørt fast. Det vigtige er, at byrådet er åbne overfor at få input fra borgerne. Og det er en fordel, hvis det er muligt at engagere hele byrådet, frem for blot et enkelt parti.

- **Vigtigt med tydelig optegning af spilleregler i starten**

Borgerne i denne undersøgelse understreger alle, at der blev gjort en del ud af at optegne rammer og spilleregler i borgersamlingens start. Det gjorde, at diskussionerne blev holdt i en god tone, at folk huskede at lytte til hinanden, og at der var plads til uenigheder. Det er vigtigt med en fælles forståelse af rammerne for debatten i borgersamlingen, så det bliver en konstruktiv proces med respekt for hinandens forskelligheder og uenigheder.

Anbefalinger – fortsat

- **Vigtigt at understrege, at det kræver tid fra deltagerne**

En borgersamling er ikke kun en ressourcekrævende øvelse for kommunen. Det er det også for de borgere, som deltager. Den yngste informant, vi har interviewet, oplevede, at skolen gik vejen for hans deltagelse til sidst. Det kræver tid og overskud at være med, og han siger, at han havde lysten til at fortsætte og var ærgerlig over at blive forhindret. For kommuner, der vil afholde borgersamlinger i fremtiden, er det vigtigt, at de er opmærksomme på at formidle til borgerne, at det kræver en hel del tid at deltage.

- **Tænk også på den eksterne kommunikation til borgere uden for borgersamlingen**

Klimakoordinatoren i Greve Kommune ville ønske, at man kom endnu længere ud kommunikationsmæssigt, hvis man skulle afholde en borgersamling en anden gang. Det er værd for kommunen at tænke i, hvordan man får engageret ikke kun de borgere, der bliver deltagere i borgersamlingen, men også de øvrige borgere i kommunen.

- **Engagér byrådets politikere og få dem til at dukke op**

De borgere, vi har talt med, fremhæver alle, at det betød meget, at hele byrådet dukkede op, da anbefalingerne skulle afleveres. Det sendte et klart signal om, at politikerne tog borgersamlingens arbejde seriøst og var interesseret i det. Vores informanter i forvaltningen giver udtryk for, at man kunne overveje at involvere politikerne endnu mere i processen, end tilfældet var i Greve. Måske kunne de være med til at høre nogle af de oplæg, som borgersamlingen blev præsenteret for. Det ville også klæde politikerne bedre på fagligt. Der er dog nogle praktiske udfordringer i forhold til, at byrådets politikere i forvejen er travle mennesker. Og så er det vigtigt at sikre, at borgersamlingen arbejde sker uafhængigt af byrådet. Der er altså en afvejning af, hvordan man bedst mulig får engageret politikerne og samtidig sikret armlængde til borgersamlingens arbejde.

Analyse & Tal

f.m.b.a.

Analyse & Tal er et kooperativt analysebureau med kontorer i København, Aarhus og Oslo. Vi tæller dét, der er svært og kombinerer klassiske metoder med nye digitale.

Analyse & Tal har eksisteret siden 2014 og tæller i dag 20 faste medarbejdere. Vores drøm er at skabe et mere demokratisk og retfærdigt samfund. Derfor har vi valgt at organisere os som et medarbejderejet kooperativ.

Vi er stolte af at investere vores overskud i udviklingen af nye metoder, projekter og i demokratiseringen af vores samfund som helhed.

Kvalitativ evaluering af borgersamling i Greve Kommune

Kontakt:

Sarah Steinitz
partner i Analyse & Tal

sarah@ogtal.dk

